

Filozofska gibanja na jugoistoku Europe

Uz temu

Pod dojmom demokratskih promjena početkom devedesetih godina dvadesetoga stoljeća, kada su se počeli urušavati nanosi totalitarnih režima, Europa ujedinjavati, a svijet globalno povezivati, Hrvatsko filozofsko društvo organiziralo je od 9. do 11. srpnja 1992. u rodnom gradu znamenitoga renesansnog filozofa Frane Petrića simpozij »Suvremena filozofska gibanja u Hrvatskoj, Sloveniji i Bosni i Hercegovini«. Skup je prvotno bio zamišljen kao izraz »solidarnosti sa svim pojedincima i narodima koji su se opredijelili za slobodu i demokraciju«. Tako je u 'sretnom gradu' započeo niz znanstvenih susreta na kojima su u otvorenom dijaloškom ozračju razmatrane ključne teme suvremenoga svijeta i nove epohe.

Prije dva desetljeća pucala je željezna zavjesa i urušavao se komunizam najbučnije i uz strahovita ratna razaranja i sukobe upravo u jugoistočnom i srednjem dijelu Europe. U međuvremenu je učinjen znatan pomak i napredak u pravcu demokratizacije i stabilizacije. Neke su zemlje tada već bile u Europskoj Uniji, kao Grčka i Italija, neke su u međuvremenu postale punopravne članice, kao Austrija, Slovenija, Mađarska, Bugarska i Rumunjska, neke su okončale pregovore za ulazak i nalaze se u postupku ratifikacije pristupnoga ugovora, kao Hrvatska, neke u pregovorima nailaze na nerazumijevanje i prepreke, kao Turska, neke još čekaju odobrenje za početak pregovora, kao Makedonija, a neke su dobile status kandidata i spremaju se za pregovore, kao Albanija, Crna Gora, Srbija, a neke se tretiraju kao potencijalni kandidati, kao Bosna i Hercegovina i Kosovo. Činjenica je da Europska Unija početkom trećega tisućljeća najveću zadaću u svojem proširenju treba ispuniti upravo na jugoistoku Europe.

Povijesni luk od dva desetljeća predstavlja misaoni poticaj za pogled unatrag i sagledavanje što se zbivalo, kakva su bila filozofska strujanja te kakve se perspektive mišljenja otvaraju danas u Jugoistočnoj i Srednjoj Europi u širem obzoru europskih i svjetskih duhovnih kretanja krajem drugoga i na početku trećega tisućljeća. Jubilarni dvadeseti *Dani Frane Petrića*, koji su u rujnu 2011. okupili preko stotinu filozofa i znanstvenika iz 14 zemalja, bili su zamišljeni kao svojevrsna retrospektiva, ali istodobno kao i perspektiva budućih gibanja i promišljanja o suvremenom svijetu, filozofiji i znanosti.

Programsko je polazište simpozija da filozofija i znanost imaju osobito zadaću rasvijetliti smisao društvenih zbivanja i potaknuti dijaloška nastojanja u pluriperspektivnom traženju i razmatranju istine. Važni su koraci na tome putu rušenje zapreka i otvaranje prema boljem poznavanju, suprotstavljanje tendencijama udaljavanja i razlika kako bi se jugoistok Europe vratio zadaći koju je imao u povijesti kada su iz njega poniknule i razvile se europska i planetarna filozofija i znanost. U tu svrhu međunarodni je simpozij predstav-

ljao podlogu za dijalog razliĉnih perspektiva na temelju presjeka i pregleda filozofskih strujanja u pojedinim sredinama. Nakana je osvijetliti institucionalne projekte i pojedinaĉna stvaralaštva, prikazati komunikacijske mreže i časopise, izdavaĉke nizove i intelektualne pothvate, znaĉajne knjige i nove ideje. Raznovrsni aspekti i pojedine perspektive istraživanja vrednovat će se i razmatrati u svjetlu širih svjetskih filozofskih kretanja i globalizacijskih procesa.

Kao dio jubilarne manifestacije *Dani Frane Petrića* simpozij »Filozofska gibanja na jugoistoku Europe« organiziran je uz potporu Međunarodne federacije filozofskih društava (FISP) ujedno i kao Šesti »Filozofski seminar balkanskih zemalja«. Peti filozofski seminar održan je 2009. u Istanbulu, a Sedmi seminar bit će organiziran 2013. u okviru *24. Svjetskoga filozofskog kongresa* u Ateni.

Međunarodna federacija filozofskih društava organizirala je tijekom jubilarne manifestacije *Dani Frane Petrića* 21. i 22. rujna 2011. sjednicu svojega Upravnoga odbora na kojoj su se četrdesetak sudionika iz cijeloga svijeta okupili u Petrićevo 'sretnom gradu' Cresu. Sjednicu je organizirao i vodio predsjednik FISP-a William McBride uz sudjelovanje tajnika Luce Scarantina.

U ovome tematskom bloku donosimo dio izlaganja s prvoga dijela simpozija posvećena glavnoj temi »Filozofska gibanja na jugoistoku Europe«.

Pavo Barišić